

Barnevern

Inviterte til frivillig nesten alle sa ja

Barnevernstjenester over hele landet gjennomfører nå frivillig tilsyn med seg selv. Forventningen er **VARIG KVALITETSFORBEDRING**.

- Om lag 80 prosent av tjenestene har fullført første runde med egenkontroll. Nå håper vi at de ikke slipper taket i dette forbedringsarbeidet, og at like mange fullfører runde to. Da kan vi se om det har gitt resultater, sier Mathilde Valen-Senstad Kjuul og Katarina Øi Heidem i Statens helsetilsyn.

Temaet for tilsynet er undersøkelsene som skal avdekke om barn har behov for hjelp.

Bakgrunnen for at den nye metodikken er tatt i bruk i et landsomfattende tilsyn, er resultatene fra tidligere tilsyn som ble gjennomført på en mer tradisjonell måte.

Avdekket svikt og lovbrudd

Landsomfattende tilsyn både i 2011 og 2021 ga nedslående resultater. Det ble avdekket alvorlige lovbrudd og høy risiko for svikt i mange tjenester.

- Vi har aldri før sett så høye tall, sa avdelingsdirektør Børge Tomter i Helsetilsynet til Kommunal Rapport da 2021-tilsynet var oppsummert.

- Det er overraskende at det er enda flere lovbrudd enn ved forrige tilsyn, i 2011. Man skulle tro det gikk andre veien, sa han.

Svikten gjaldt både tidsbruk i undersøkelsessaker, barns rett til å medvirke og mangler i de juridiske og faglige vurderingene. Lovbruddene ble i de fleste tilfellene koblet til mangelfull styring og internkontroll.

- Gode undersøkelser er helt avgjørende for å kunne gi riktig hjelp til rett tid. Svikt kan gi store konsekvenser. Det vet vi både fra tilsyn og granskinger, sier seniorrådgiver Kjuul.

Hun understreker betydningen av at tjenestene får støtte fra ledelsen, både den administrative og politiske, i utviklingsarbeidet.

Alle skal med

Ved tilsynene i 2011 og 2021 var tjenestene valgt ut etter en risikovurdering, slik at ikke alle var omfattet av undersøkelsene. Med den nye tilsynsmetoden som prøves ut, er samtlige 233

tjenester invitert til frivillig tilsyn, gjennom gjentatt egenkontroll og forbedringsarbeid med veiledning fra Helsetilsynet og statsforvalterne.

- Det er frivillig å være med på denne tilsynsaktiviteten, men ikke frivillig å levere forsvarlige tjenester. Det er et lovpålagt ansvar, understreker fungerende avdelingsdirektør Heidem.

Hun er positivt overrasket over at åtte av ti tjenester meldte interesse, og noterer at nesten alle har fullført første runde.

- Nå er det en kritisk fase. Vi er spent på hvor mange som fullfører runde to, og om de etter den kan måle forbedringer.

Skal vurdere forbedringer

Runde to som tjenestene nå skal i gang med, innebærer altså at de skal gjøre samme øvelse én gang til, og vurdere egen læring og forbedringer.

- På nasjonalt nivå blir det viktig å identifisere hva som har gjort det mulig å lykkes med forbedring i de tjenestene som har fått det til, og hva som skal til for at forbedringene varer. Samtidig må vi få fram hvilke hindringer som må håndteres for at flere tjenester skal lykkes, sier Kjuul.

I utviklingen av tilsynsmetoden har Helsetilsynet hentet støtte i forskning på tilsyn fra SHARE - Senter for kvalitet og sikkerhet i helsetjenesten ved Universitetet i Stavanger. Forskerne fant at tilsyn ikke bare bidrar til å avdekke lovbrudd, men også til kvalitetsforbedring og læring.

Forskerne anbefaler at tilsynet i større grad veileder og støtter tjenestene i hvordan de skal rette lovbrudd og drive forbedringsarbeid, samtidig som de følger opp at praksis blir bedre.

Heidem opplyser at tilsynet nå planlegger å bruke samme metode med frivillig tilsyn og veiledning i en landsomfattende undersøkelse av sosialtjenesten i 2026/2027.

RAGNHILD SVED
ragnhild.sved@kommunal-rapport.no

- Gode undersøkelser i barnevernet er helt avgjørende for å kunne gi riktig hjelp til rett tid, sier Katarina Øi Heidem.

- Godt mottatt i barnevern

Inntrykket er at tilsynsmetoden oppleves som **GOD** av tjenestene selv, sier Kjersti Sandanger som leder barnevernstjenesten i Sola og er styreleder i Norsk Barnevernlederorganisasjon.

- Vi får også tilbakemeldinger fra Statsforvalteren om at kommunene tar dette på alvor og går i dybden i egen tjeneste.

- Bedre læringsutbytte

Sandanger har selv erfaring med både tradisjonelt tilsyn og egen-tilsyn. En fordel med sistnevnte er at det involverer større deler av tjenesten, ikke bare leder og

fagstab, mener hun.

- Når Statsforvalteren kommer på tilsyn, henvender de seg til ledelsen, og det er også de som får presentert den ferdige rapporten. Læringsutbyttet blir bedre når flere er involvert, og de ansatte selv er med på finne egne feil.

Tjenesten i Sola er ferdig med første runde egentilsyn og i gang

med nummer to. Barnevernslederen er spent.

- Nå skal vi gjennomgå nye saker og se om det har vært en utvikling. Man finner alltid avvik eller variasjon når man leter. Det er umulig å unngå. Men vi kan for eksempel finne ut om feil skyldes noe enkeltpersoner har gjort, eller om vi har et felles problem, sier hun.

g tilsyn –

n (t.v.) og seniorrådgiver Mathilde Valen-Senstad Kjuul i Statens helsetilsyn.

FOTO: RAGNHILD SVED

vernstjenestene

Vant til negative overskrifter

Sandanger er også spent på hvordan sluttrapporten fra Helsetilsynet vil se ut.

- Jeg håper den blir balansert, og at vi ser utvikling. Barnevernet er vant til å få kritikk og rop om lovkrav og mangel på kompetanse. Vi har erfaring med masse negative overskrifter. Men vi liker egentlig dette arbeidet - å jobbe med forbedring og få veiledning.

Sandanger minner samtidig om at temaet i dette tilsynet - undersøkelser - er bare ett av mange områder der tjenestene

driver utviklingsarbeid.

- Det gjelder utviklingsprosjekter innen fosterhjemsarbeid, tiltaksarbeid, oppfølging av familier etter omsorgsovertakelse og implementering av barnevernsreformen, for bare å nevne noe. Samtidig er de fleste i gang med å innføre et nytt fagsystem, en kjempeomstilling. Vi må rekke trekke pusten, sier hun.

RAGNHILD SVED
ragnhild.sved@kommunal-
rapport.no

- Jeg er spent på å se om det har vært en utvikling i hvordan vi jobber med undersøkelsessaker, sier barnevernsleder Kjersti Sandanger i Sola.

FOTO: PRIVAT

- Vi må regne med at det går ut over kommunenes vilje og evne til å bosette flyktninger at de ikke får dekket sine utgifter, sier direktør Helge Eide i KS.

FOTO: TERJE LIEN

KS: Manglende kostnadsdekning kan gå ut over bosettingsviljen

KS reagerer på at regjeringen **IKKE FORESLÅR Å ØKE** eller inflasjonsjustere integreringstilskuddet for flyktninger neste år, når kommunene går i minus allerede i dag.

I 2024 fikk kommunene dekket snaut 91 prosent av sine utgifter til bosetting og integrering av flyktninger, ifølge årets rapport fra beregningsutvalget på området.

- I forslaget til statsbudsjett er integreringstilskuddet på nominelt samme nivå som i 2025. Når vi ser på underdekningen i fjor, er det sannsynlig at kommunene får dekket under 90 prosent av sine utgifter neste år, sier område- direktør Helge Eide i KS.

- Vi må regne med at dette går ut over kommunenes vilje og evne til å bosette flyktninger. Det er ekstra uheldig fordi bosettingsbehovet nå ser ut til å øke igjen, sier han.

Integreringstilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til bosetting og integrering det året flyktningen bosetter seg i en komme, og de neste fire årene.

Utgiftene økte mer enn tilskuddet

I flere år var utgiftsdekning relativt stabil, men de siste årene har utgiftene økt mer enn tilskuddet, ifølge beregningsutvalget.

Blant utgiftene tilskuddet skal dekke, er sosialhjelp til flyktninger som ikke er i jobb. Og mens utbetalt introduk-

sjonsstønad har gått ned, har sosialhjelpsutgiftene gått opp. Økningen fra 2023 til 2024 var på 34,7 prosent.

For flyktninger med kollektivt opphold, altså ukrainere, varer introduksjonsprogrammet for de fleste del bare i seks måneder. Da opphører utbetalingene av stønad, og de som da ikke er i jobb, må søke om sosialhjelp.

Norskkunnskapene mangler

- Utfordringen er å få høy nok arbeidsdeltakelse etter at flyktningene er ute av introduksjonsprogrammet. Språkkunnskaper er den største barrieren. Ukrainerne har generelt gode forutsetninger for å komme i jobb, og landet har behov for arbeidskraft. Og så viser jo tallene at jo lenger opphold flyktninger har i landet, jo større andel kommer i arbeid, sier Eide.

2024-tallene viser at kommunenes underdekning på opplæring i norsk og samfunnskunnskap har økt, er nå er på 83,1 prosent.

KS tok opp integreringstilskuddet i en høring i finanskomiteen på Stortinget nylig, der hovedkravet var økning i kommunenes frie inntekter.

RAGNHILD SVED
ragnhild.sved@kommunal-
rapport.no

OPPVEKST

Utdanningsforbundet krever 1 milliard ekstra

Utdanningsforbundet krever at det settes av 1 milliard kroner ekstra i statsbudsjettet for bedre bemanningen i barnehagene.

Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett videreført en ordning med 200 øremerkede millioner til toppet bemanning i barnehagene. Målet er å styrke eller avlaste grunnbemanningen i barnehagene.

Utdanningsforbundet krever at ordningen utvides, slik at ordningen totalt blir på 1,2 milliarder for 2026.

- Skal dette monne må det legges 1 milliard friske midler på bordet som kommunene

kan søke på for å bedre bemanningen, sier nestleder i Utdanningsforbundet, Ann Mari Milo Lorentzen, i en pressemelding.

Regjeringen har tidligere år bevilget ekstra midler til økt bemanning og flere barnehagelærere, men lite av disse pengene har nådd fram til barnehagene.

Hun mener det er på høy tid at konsekvensene av bemanningskrisen når fram til Stortinget.

- Når kritisk dårlig bemanning, med kutt i åpningstider, mangel på folk og skyhøyt sykefravær hos ansatte, rammer foreldres mulighet til å gå på jobb - da får også arbeidslivet et problem, sier nestlederen. (NTB)